

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De sancto Patricio xlix

[urn:nbn:de:bsz:31-289352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289352)

Non longe ab eius monasterio due sancti moniales femine ex nobili genere erāt que linguā non restringebāt: sed euz qui eis p̄cerat incautis sermonib⁹ sepe ad iracūdiā puocabāt. Qui cū hoc viro dei retulisset. Mādaunt eis dicēs. Restringite linguā v̄stram: alioquem ex̄cōmunicabo vos. Quā ex̄cōmunicatiōis sententiā non p̄ferādo intulit: sed intentando: Ille aut̄ nichil mutare intra paucos dies defuncte sunt: et in ecclia sepulte. Ubi dū missē celebrarent: et dyaconus ex more diceret qui non cōmunicat exeat foras: nutrix earum que pro eis semper oblationē offerebat: eas de sepulcris suis progredi et exire eccliam videbat. Cum q̄ sancto benedicto nūciatum esset ille manu sua oblationē dedit dicens. Ite et hanc oblationem pro eis offerre et v̄terius ex̄cōmunicate non erūt. Quod cum factū fuisset et dyaconus ex more clamaret ab ecclia decetero exire v̄se non sunt. Monachus quidam cū ad visitādos parētes exisset sine b̄ndictione: et ea die qua ad eos puenit defunctus fuisset: et sepultū semel et bis terra reiecit: sed parētes eius ad eū venerūt: et vt ei suā benedictionē impēderet rogauerūt. Qui corpus dñi accipies ait. Ite et hoc sup̄ pectus eius ponite eūq̄ sic sepulture tradite. Quō cum factū fuisset sepultū corpus terra retinuit. nec v̄tra picat. Quidam monachus in monasterio manere non volēs viro dei tantū inuita donec ipm̄ iratus abire pm̄isit. Qui mox vt de monasterio exiit ap̄erto ore draconē intinere inuenit. Quē euz deuorare vellet clamauit dicēs. Currite currite q̄: draco iste vult me deuorare. Currentes aut̄ fratres draconem minime inuenērūt: sed tremētē et palpitantē monachū ad monasteriū reduxerūt. Qui statim pm̄isit se nunq̄ de monasterio recessurū. Quodā tpe dum totā illam puinciā fames valida occuparet et vir dei omnia que inuenire potuerat egētibus tradidisset. ita q̄ nichil ī monasterio p̄ter modicū olei ī vase vitreo remāsisset: iussit cellerario: vt illud modicū olei cui dam egenti daret. Ille vero impantē audiuit. sed implere cōtemp̄sit. eo q̄ nichil olei fratribus remanebat. Quod vt vir dei compit vas vitreū euz oleo per fenestram p̄iici iussit ne qd̄ in monasterio per inobediētiā remaneret. Proiectū itaq̄ vas cum sup̄ ingēta saxa cecidisset nec vas factū. nec oleū est effusum. Quō ille leuari iussit. et dare integrum postulāri. Monachū aut̄ illū de inobediētia et diffidentia increpās se in orationē dedit: et continuo quod dā magnū dolū qd̄ ibi erat: oleo plenū fuit. qd̄ ad eō exercuit. vt p̄ paup̄metuz effluere videret.

Quadā vice ad visitandū sororē suam descendit. Cum aut̄ ad mensam sederet rogauit eum vt secū illa nocte maneret. Cui cū ille nullatenus acquiesceret illa caput in manib⁹ dñi rogatura inclinauit. Cumq̄ caput leuasset tanta coruscationis et tonitruū virtus: tantaq̄ inūdatio pluuia erupit. vt nec quidē pedem mouere posset: cū itamē ante serenitas mira esset. Illa em̄ q̄ lacrimarū fluuios fudit: serenitatē aeris ad pluuiā cōuertit et traxit. Cui vir dei cōtristatus ait. Parcat tibi op̄s deus soror. Quid est qd̄ fecisti? Cui illa. Rogauit te et auidire noluiisti. rogauit dñm et exaudiuit me. Modo ergo egredere si potes. Sicq̄ factū est vt totā illā noctē puigiles ducerent: atq̄ p̄ sacra eloquia se se vicaria relatione faciarēt. Tunc ecce post tridū cū ille ad monasteriū redisset: eleuatis oculis animam sororis sue in specie colūbe celi secreta penetrantē aspexit. Qui mox corp⁹ eius ad monasteriū iussit deferri: et in monumēto qd̄ sibi p̄parauerat collocari. Quadā nocte dñi per fenestrā cōspiceret et dñm exoraret: vidit fusam lucē desup̄ cunctas tenebras noctis effugasse: Subito aut̄ om̄is mūdus velut sub vno solis radio collect⁹ ante oculos et adductus est ibiq̄ animā germani epi capuani ad celus deferri vidēs: manifeste postea compit: q̄ eadem hora a corpore migrauit. **E**odē anno quo de hac vita erat exiturus obitus sui diē fratribus denūciauit. Ante sextū vero diē sui exitus. sibi ap̄iri sepulcrū iubet. Qui mox se v̄ibus corrept⁹ cum p̄ singulos dies languor: ingrauesceret. sexto die in oratoriū portari se fecit: ibiq̄ exitū suū dñici corporis et sanguinis p̄ceptiōe munuit atq̄ inter discipulorū manus imbecilla mēbra sustentās erectis in celū manib⁹ stetit: et v̄timū sp̄m̄ inter v̄ba orōnis efflauit. Ipsa aut̄ die qua vir dei migrauit ad xpm̄ duobus fratrib⁹: vni in cellā morati: alteri longe posito: reuelatio eadē mōstrata est. Uderūt namq̄ viā lucidā: palijs stratā: ac innumeris coruscantē lapadibus: a cella beati benedicti versus orientē ad celus tendentē. Cui venerando habitu vir desup̄ clarus assistens: cuius esset viā quā cernerent inquisiuit. Qui cū nesciri se dicerent ait. Hec est viā qua dilectus vir dei b̄ndictus celū ascendit. Sepultus vero est in oratorio sancti iohannis baptiste: qd̄ destructa ara appollinis ip̄e p̄struxit. Floruit circa annos dñi. dxvij. tpe iustini senioris.

De sancto patricio xlix

Patricius qui cepit circa annos dñi. cclxxx. dum scotoz regi de xpi passione p̄dicaret. stans ante eū: et appodians se sup̄ ferulam

quā manu tenebat. et casu pedi regi supposuerat
cū aculeo pedē p̄forauit. Rex vero credēs sanctus
ep̄m ex industria hoc facere. et se aliter fidem xp̄i
nō posse suscipere nisi similia p̄ xp̄o pateret. pacien-
ter sustinuit. Sc̄tus hoc tandē intelligens obstu-
puit: et p̄cibus regē sanauit: ac toti puincie obti-
nuit q̄ nullū venenosus animal ibidē possit viuere.
Qd̄ non solū obtinuit immo etiam ligna. et coria
illius regionis contraria vt dicitur sunt veneno.
Quidā vir quē vicini sui furatus fuerat et comede-
rat. Et cū vir sanctus sepius hortaret satisfacere
furē quicumq̄ ille esset. et nullus cōpareret dū ro-
tus p̄p̄s ad ecclesiam cōuenisset: in virtute ihesu xp̄i
precepit. vt in cuius ventres omis intrasset coram
oibus balatū daret. Quod factū est. Et egit reus
penitētiā. et alij a furtis sibi cauebant. Erat ei cō-
suetudo oēs cruces quas videbat deuote venerari.
Sed ante quandā crucez magnam et pulchraz in-
uisaz p̄terijt. A suis aut̄ socijs ammonitus. cur illā
nō viderit. et nō inclinauerit dū p̄cabas a dño re-
quireret cuius esset: audiuit vocē de sub terra. Nō
vidisti: quia ego hic sepultus sum pagan⁹ et signo
crucis indignus: Unde fecit crucez illā abinde tolli.
Cum beatus patricius p̄hyberniaz p̄dicaret
et fructū ibi p̄modicū faceret. rogauit dñm vt ali-
quod signū ostenderet per quod vel territi penite-
rent. Iussu igitur dñi in quodam loco circulum ma-
gnū cum baculo designauit. et ecce terra intra cir-
culū se apuit: et puteus maximus et p̄fundissimus
ibi apparuit. Reuelatūq̄ est beato patricio q̄ ibi

quidā purgatorij locus esset i quē quisquis vellet
descēdere alia sibi penitētia nō restaret. nec aliud
pro peccatis purgatorij sentiret: pleriq̄ aut̄ inde
non redirēt: et qui redirent eos a mane vsq̄ in te-
quens mane ibidē moras facere oporteret. Multi
igit̄ ingrediebant qui decetero nō reuertebātur.
Post longū igit̄ tēpus mortuo patricio vir quidā
nobilis noīe nicolaus q̄ peccata multa cōmiserat.
cum eū delictoz suozū peniteret et purgatorij san-
cti patricij sustinere vellet cū antea quindecim die-
bus vt oēs faciebant se iciumijs macerasset. apro-
hostio cū clauū q̄ in quadā abbacia seruabat in p̄e-
dictus puteū descēdit. et quoddā hostium a latere
ipsius inuenit. In quod ingreditens cū quoddā ibi
oratorij repisset: quidā monachialbis iduri orato-
rium intrauerūt. et officij facientes nicolaus dixē-
runt. vt cōstans esset: q̄ multa dyaboli tēptamen-
ta eū p̄currere oporteret. Cū ille perq̄reret qd̄ ad
iurozū contra hoc habere posset dixerūt. Cum te-
penis affligi senseris protin⁹ exclama et dic. Ihu
xp̄e fili dei viui miserere michi peccatori. Receden-
tibus igit̄ predictis viris cōtinuo assunt demones
et vt reuertatur et sibi obediatur: primo blandis pro-
missionibus persuadēt asserentes q̄ eū custodient
et ad p̄p̄ia incolumē perducent. Sed cum eis ille
nullatenus obedire vellet. prin⁹ diuersariū fera-
rū terribiles audiuit voces pariter et mugitus ac
si omia elemēta conciterent. Ad quod cū ille ter-
rore horribili palpitaret: ihesu xp̄e filij dei viui mi-
serere michi peccatori. prin⁹ exclamauit: et statim
omnis ferarū illaz tumultus terribilis conquieuit.
Processit et vltra ad aliū locū: et ibidem adest de-
monum multitudo dicentū sibi. Putas q̄ manus
n̄ras euaseris? Nequa q̄. Sed nūc potius incipies
affligi et torqueri. Et ecce quidā maxim⁹ ignis et
terribilis ibidē apparuit. Dixerūtq̄ ei demones.
Nisi nobis cōsenseris in ignē te iactabim⁹ cōburē-
pū. Qd̄ cum ille rēnueret ipsum acceperūt et in il-
lum ignē terribilē p̄iecerunt. Ubi dum cruciaret
protinus exclamauit ihesu xp̄e ꝛc. Statimq̄ ille
ignis extinctus est. Ad aliū deniq̄ p̄cedens locus
vidit quosdā viros in igne viuos cremari. et lamis
ferreis candētibus a demonib⁹ vsq̄ ad viscera fla-
gellari. aliosq̄ ventres habētes deorsus terrā p̄e-
dolore mordere: et clamare. Parce parce. Quos
tunc demones grauius flagellabāt. Aliosq̄ vidit
quoz mēbra serpētes vorabāt: et bufones ignitis
aculeis eoz viscera extrahēbāt. Qui cū eis assenti-
re nollet in eundē ignez et penas p̄icit. et eisdem
laminis et penis flagellat. Sed cū ille exclamasset

De Annunciatione dominica

ihesu xpe ꝛc. A pena predicta pꝛinus liberatꝛ est
 Deinde pꝛcedit ad quẽdã locũ vbi hoies satagine
 frigebantur. vbi rota maxima erat vncinis ferreis
 ignitis plena in quibꝛ pꝛ diuersa membra homies
 erãt suspensi. Que tã velociter voluebat: qꝛ globũ
 igneũ emittebat. Post hoc vidit maximã domũ
 habentẽ foucas metallis bulliẽtibꝛ plenas in qui-
 bus alij vnũ pedẽ: alij duos habebãt. alij ibi erãt
 vsqꝛ ad genua: alij vsqꝛ ad ventrẽ. alij vsqꝛ ad pe-
 ctus: alij vsqꝛ ad collũ. alij vsqꝛ ad oculos. Sz bec
 oia parrẽs. nomẽ dei inuocabat. Pꝛocessit iterũ
 et quendã latissimũ puteũ intuet de quo fumus
 horribilis: et fetor: intollerabilis exibat. indeqꝛ ho
 mines vt ferruz candẽtes i modũ fauillaz exibat
 sed demones eos reimpingebãt. Dixerũtqꝛ ei de-
 mones. Locus ille quẽ conspicis est infernꝛ in quo
 dñs noster beelzebub habitat. In ipz igitꝛ puteũ re-
 iactabimꝛ si nobis assentire recusas. Postqꝛ aut il-
 luc iactatus fueris nullũ inde remediũ euadendũ
 obtinebis. Quos dũ ille audire contemneret ipm
 arripieẽtes in predictũ puteũ iactauerũt. Qui tam
 vehemẽtidolore absoꝛptꝛ est. vt fere oblitus fue-
 rit nomẽ dñi inuocare. Sed dũ ille ad se rediens
 ihũ xpe ꝛc. exclamasset corde: qꝛ voce non poterat
 pꝛotinus inde ille sus exiuit. et omis demonũ mul-
 titudo tanqꝛ victa euauit. Pꝛocedẽs ad locũ aliũ
 vidit quendã pontẽ sup quem eũ transire oportẽ-
 bat: qui quidẽ erat stricctissimꝛ. et instar glaciei po-
 litus et lubricꝛ: sub quo fluuĩ ingẽs sulphureus et
 igneus fluebat. Sup quẽ duz trãsire se posse oĩno
 desperaret: tandẽ recordatus verbi qd euz de tot
 malis eripuit cõfidenter accessit: et vnũ pedẽ sup
 pontẽ ponens ihesu xpe ꝛc. dicere cepit. Validũ
 aut clamor: adeo eum terruit. vt subsistere vix va-
 leret. Sed predictũ verbũ ptulit et securus mãsit.
 Deinde aliũ pedẽ posuit. et eadem verba iterauit
 Ad quẽlibet etiã passum eadẽ verba ptulit. et sic
 securus trãsiuit. Cũ ergo trãsisset i quoddã pratũ
 amenissimũ deuenit vbi diuersoz floz mira suauĩ-
 tas redolebat. Et ecce duo speciosi iuuenes ei ap-
 paruerũt. qui ipm vsqꝛ ad quandã ciuitatẽ specio-
 sissimã ex auro et gẽmis mirabiliter rutilantẽ. p-
 duxerũt. De cuiꝛ poita odor: mirabilis emanabat
 qui illũ adeo recreauit qꝛ nullũ dolorẽ vel fetorem
 sensisse videbat. Dixerũtqꝛ ei qꝛ illa ciuitas para-
 disus esset. In quẽ cũ nicolaus intrare vellet dixe-
 runt ei pãdici iuuenes. qꝛ primo ad suos rediret et
 p loca per qã venerat eũ redire oporteret demones
 tñ eum nõ lederẽt: sed eo viso territi fugerẽt. et qꝛ
 post. xxx. dies i pace quiesceret. et tũc illã ciuitatez

cius ppetuus introiret. Tũc nicolaus inde ascen-
 dẽs supra puteũ se restitutum inueit et oia omnibus
 q sibi cõtingerãt narrans. post. xxx. dies in dño feli-
 citer requieuit.

De annunciatione dñica l. A

Annunciatio dñica dicitꝛ: qꝛ tali die ab ange-
 lo aduẽtus filij dei in carnẽ fuit annũciatꝛ.
 Congruus em fuit. vt incarnationẽ filij dei
 pcederet angelica annunciatio triplici rone. Pri-
 mo rone ordinis cõnotãdi. vt scz ordo reparatiõis re-
 sponderet ordini puaricatiõis. Unde sicut dyabo-
 lus tẽptauit mulierẽ vt eã pꝛaberet ad dubitatio-
 nẽ: et p dubitacionẽ ad cõsensũ: et p cõsensum ad
 lapsus. sic angelus nũciauit virgini. vt nunciando
 excitaret ad fidẽ. et per fidẽ ad cõsensũ. et p cõsen-
 sum ad cõcipiendũ dei filiũ. Secũdo ratione mini-
 sterij angelici: quia em angelus est dei minister et
 seruꝛ: et beata virgo electa erat vt esset dei mater
 et congruũ est ministrũ dñe famulari: conueniens
 fuit vt beate virgini annũciatio per angelũ fieret.
 Tercio ratione lapsus angelici reparãdi: quia em
 incarnatio nõ tantum faciebat ad reparacionẽ hu-
 mani lapsus: sz etiã ad reparacionẽ ruiue ágelice.
 ideo angeli nõ debuerũt excludi. Unde sicut sexus
 mulieris nõ excludit a cognitione misterij incarna-
 tionis et resurrectionis. sic etiã nec angelicus nun-
 cius immo deus vtrũqꝛ angelo mediante nunciat
 mulieri. scz incarnationẽ virgini marie. et resurre-
 ctionem marie magdalene. Cum ergo virgo bea-
 ta a tercio anno etatis sue: vsqꝛ ad quartũdecimũ